



WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
Αθήνα 11743

Τηλ.: 210 3314893
Fax: 210 3247578
d.karavellas@wwf.gr
www.wwf.gr

Αρ.Πρωτ.: 02/2021

κ. Κώστα Σκρέκα, Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας
κ. Γιώργο Αμυρά, Υφυπουργό Προστασίας του Περιβάλλοντος
κ. Νικόλαο Ταγαρά, Υφυπουργό Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος

Αθήνα, 12 Ιανουαρίου 2021

Θέμα: Σημαντικά ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής και αίτημα συνάντησης

Αξιότιμε κύριε υπουργέ,
Αξιότιμοι κύριοι υφυπουργοί,

Με την επιστολή αυτή θα ήθελα καταρχάς να σας συγχαρώ για την ανάληψη των νέων καθηκόντων σας στην ηγεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε μια πραγματικά κρίσιμη διεθνή συγκυρία, η οποία έθεσε τρομακτικές νέες προκλήσεις και ανέδειξε τη σχέση μεταξύ της εμφάνισης πανδημιών και την ανεπαρκή προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

[Η Έκθεση για τη βιοποικιλότητα και τις πανδημίες](#) της Διακυβερνητικής Πλατφόρμας Επιστήμης - Πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες (IPBES), που δημοσιεύτηκε στις 29 Οκτωβρίου, αναδεικνύει με σαφή επιστημονικά στοιχεία τη σχέση αυτή, και τονίζει την ανάγκη για ριζικές αλλαγές και επαναπροσδιορισμό των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που επιφέρουν απώλεια φυσικού περιβάλλοντος, ως ανάγκη για την πρόληψη μελλοντικών πανδημιών. Προς αυτό συνηγορούν και όλες οι επιστημονικές μελέτες που προειδοποιούν την ανθρωπότητα για τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης στον πλανήτη και τον άνθρωπο. Τα τελευταία χρόνια, τα ακραία καιρικά φαινόμενα έχουν γίνει πιο συχνά και πιο έντονα, απειλώντας άμεσα τις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες, επηρεάζοντας παράλληλα και τη βιοποικιλότητα. Οι πρόσφατες κλιματικές καταστροφές στη Θεσσαλία, την Κρήτη και την Εύβοια ή τη Μάνδρα, τη Χαλκιδική και τα Χανιά τα προηγούμενα χρόνια, οι φωτιές στο Μάτι κ.α. αποδεικνύουν πόσο ευάλωτη και ανοχύρωτη βρίσκεται η χώρα μας απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης.

Υπό το πρίσμα αυτό, ο ρόλος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα είναι για τα επόμενα χρόνια κομβικός. Οι αποφάσεις που θα λάβετε το προσεχές χρονικό διάστημα οφείλουν να είναι περιβαλλοντικά φιλόδοξες, ικανές να θωρακίσουν τη χώρα μας από καταστροφικές απειλές και να θέσουν τις βάσεις για πραγματικά βιώσιμη ανάκαμψη. Στο υπόμνημα που σας επισυνάπτουμε παραθέτουμε συγκεκριμένες ενέργειες που προτείνουμε να αποτελέσουν άμεση προτεραιότητα για την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΝ.

Το έργο που αναλαμβάνετε την κρίσιμη αυτή χρονική στιγμή κρύβει μεγάλες προκλήσεις, ενώ οι εκκρεμότητες που πρέπει άμεσα να διεκπεραιωθούν τείνουν να αυξάνονται. Έχετε ωστόσο την ευκαιρία να αφήσετε το πολιτικό σας στίγμα και να θέσετε τις βάσεις για τη σωστή θωράκιση της χώρας και του φυσικού μας πλούτου απέναντι σε μελλοντικές καταστροφικές απειλές.

Στο πλαίσιο των παραπάνω, ευελπιστούμε στην πραγματοποίηση συνάντησης το συντομότερο δυνατό για την προοπτική υιοθέτησης και εφαρμογής των αξόνων περιβαλλοντικής πολιτικής που αναφέρονται στο επισυναπτόμενο υπόμνημα για μια πραγματικά βιώσιμη ανάπτυξη.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία.

Με εκτίμηση,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'D. Karavelas', with a stylized flourish at the end.

Δημήτρης Καραβέλλας
Γενικός Διευθυντής WWF Ελλάς

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Άξονες περιβαλλοντικής πολιτικής άμεσης προτεραιότητας:

1. **Περιοχές Natura 2000:** Η παρατεταμένη και αδικαιολόγητη μη συμμόρφωση με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, όπως έκρινε το ΔΕΕ με την καταδικαστική [απόφαση](#) της 17ης Δεκεμβρίου, μετά από προσφυγή της Επιτροπής κατά της Ελλάδας (C-849/19), είναι κρίσιμο να αντιμετωπιστεί άμεσα και αποτελεσματικά. Εξάλλου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή που συνεχίζει να παρακολουθεί την πορεία συμμόρφωσης της χώρας με τις υποχρεώσεις της έχει τη δυνατότητα να προσφύγει εκ νέου στο Δικαστήριο της ΕΕ, αυτή τη φορά αιτούμενη την επιβολή προστίμου.

Πρόταση: Άμεση επίλυση των κενών και προβλημάτων που δυσχεραίνουν την πορεία ολοκλήρωσης των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και των προεδρικών διαταγμάτων θεσμοθέτησης μέτρων προστασίας των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και των σχεδίων διαχείρισης, μετά από ευρεία και ουσιαστική διαβούλευση.

2. **Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών:** Η ριζική αλλαγή που επέφερε ο νέος νόμος 4685/2020 στο σχήμα διακυβέρνησης των προστατευόμενων περιοχών έχει δημιουργήσει αβεβαιότητα και σημαντικά κενά στη διαχείριση και προστασία ευαίσθητων οικοσυστημάτων, σε μια κρίσιμη στιγμή, ενόψει και της διαδικασίας διαμόρφωσης του προστατευτικού καθεστώτος των περιοχών αυτών, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη. Κομβικά στοιχεία για τη λειτουργία του νέου κεντρικού οργανισμού (Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, ΟΦΥΠΕΚΑ), ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις τοπικές μονάδες διαχείρισης και τις επιτροπές διαχείρισης, παραμένουν αδιευκρίνιστα, χωρίς πρόβλεψη για συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για τις απαιτούμενες ενέργειες.

Πρόταση: Έμπρακτη στήριξη των υφιστάμενων φορέων διαχείρισης κατά το μεταβατικό στάδιο και διασφάλιση της μετάβασης στο νέο σχήμα διακυβέρνησης με συνέπεια και χωρίς κενά. Ολοκλήρωση της διαμόρφωσης του νέου σχήματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες προστασίας των σημαντικών οικοτόπων και ειδών και στις ενωσιακές υποχρεώσεις της χώρας μας.

3. **Έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων:** Το νέο επιχειρηματικό πλάνο της Repsol που μειώνει σημαντικά τις εργασίες της εταιρείας στον τομέα της εξόρυξης υδρογονανθράκων επιβεβαιώνει emphaticά ότι η βιομηχανία πετρελαίου και αερίου βρίσκεται στο κατώφλι ιστορικών αλλαγών. Εκτός από το καταστροφικό τους κλιματικό αποτύπωμα, τα προγράμματα εκμετάλλευσης πετρελαίου και ορυκτού αερίου θα εγκλωβίσουν την Ελλάδα σε ένα παρωχημένο μοντέλο ανάπτυξης που απειλεί τον φυσικό πλούτο της χώρας και τις τοπικές κοινωνίες και κατ'επέκταση τον τουρισμό και την εθνική οικονομία, χωρίς καν να έχουν κάποιο σημαντικό έσοδο ή αναπτυξιακή ωφέλεια για τη χώρα.

Πρόταση: Αναστολή οποιασδήποτε στήριξης στα προγράμματα έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων, με απώτερο στόχο την οριστική απεμπλοκή της χώρας.

4. **Αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ)** – καθώς το 37% των πόρων του ταμείου ανάκαμψης οφείλουν να κατευθυνθούν σε επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και της απώλειας βιοποικιλότητας, ο ρόλος του ΥΠΕΝ αναμένεται να είναι καθοριστικός. Κατά το κείμενο «Στρατηγικές κατευθύνσεις του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας», το τελευταίο συμπεριλαμβάνει την αξιοποίηση μόνο 6,2 δισεκ ευρώ για την πράσινη μετάβαση, από το σύνολο των 32 δισεκ. που φαίνεται να διεκδικεί η κυβέρνηση (δηλαδή 19% επί του συνόλου, έναντι ευρωπαϊκού στόχου 37%). Ταυτόχρονα, πολλές από τις υφιστάμενες προτάσεις φαίνονται αποσπασματικές, όπως τονίσαμε στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης των «Στρατηγικών κατευθύνσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας».

Πρόταση: Να διεκδικήσει το ΥΠΕΝ την αξιοποίηση του ταμείου ανάκαμψης για τον σχεδιασμό περαιτέρω επενδυτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν α) στην επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της Ελληνικής οικονομίας, β) στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας, και γ) στην αποτελεσματική αποκατάσταση και προστασία οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητας.

5. **Δίκαιη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών:** Το WWF Ελλάς από την αρχή στήριξε την απόφαση για την απολιγνιτοποίηση, θέτοντας όμως συγκεκριμένα ζητήματα προκειμένου η διαδικασία να είναι επιτυχημένη, χωρίς να μείνει κανείς πίσω. Πέραν των θέσεων εργασίας που έχουν ήδη χαθεί στη διάρκεια των περασμένων ετών, λόγω της φθίνουσας λιγνιτικής δραστηριότητας, υπολογίζεται πως σχεδόν 2.200 εργαζόμενοι βρίσκονται σε άμεση έκθεση και στις δύο Περιφέρειες, εκ των οποίων οι 1.833 μόνο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, με δυνητικά προκαλούμενες επιπτώσεις σε ακόμα 6,000 θέσεις εργασίας (ενεργοποίηση πολλαπλασιαστών). Επομένως, το σύνολο των δυνητικά επηρεαζόμενων θέσεων εργασίας μπορεί (στο χειρότερο σενάριο όπου και οι 1.833 θέσεις δεν αντιμετωπιστούν άμεσα) να αγγίξει τις 8.000 θέσεις εργασίας. Περισσότερες λεπτομέρειες μπορούν να βρεθούν στη σχετική μελέτη του WWF Ελλάς με τίτλο [«Δίκαιη Μετάβαση και Απασχόληση στην Ελλάδα»](#) (Νοέμβριος 2020).

Η πρόσφατη υπουργική απόφαση κατανομής των πόρων από τους ρύπους είναι εξαιρετικά προβληματική και στέλνει το λάθος μήνυμα, αφαιρώντας πολύτιμους μάλιστα πόρους από τις λιγνιτικές περιοχές, την ίδια ώρα που αυξάνει το ποσοστό ενίσχυσης των ενεργοβόρων βιομηχανιών (+1,5%). Όπως έχουμε από το 2013 καταδείξει σε μελέτη μας, οι ιδιαίτερα ενεργοβόρες επιχειρήσεις που επικαλούνται κίνδυνο διαρροής άνθρακα είναι οι πλέον ευνοημένες με οικονομικές ενισχύσεις, γεγονός που προφανώς λειτουργεί ανασταλτικά για την ανάπτυξη καινοτομιών μείωσης του ανθρακικού τους αποτυπώματος. Ειδικά όμως όσον αφορά την ενίσχυση των περιοχών που βρίσκονται σε μετάβαση προς τη μεταλιγνιτική εποχή, οποιαδήποτε μείωση της στήριξης είναι τελείως αδικαιολόγητη και δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά και τοπικές αντιδράσεις που θα αποτελέσουν εμπόδιο στην εφαρμογή της Δίκαιης Μετάβασης. Η απαράδεκτη απόφαση διάθεσης του ισχνού 1% σε δράσεις στήριξης των περιοχών που επί δεκαετίες υφίστανται τις βαρύτερες συνέπειες της λιγνιτικής παραγωγής για να προσφέρουν ηλεκτρισμό στη χώρα φέρνει στην επιφάνεια την ανάγκη θεσμικής ενίσχυσης του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.

Πρόταση: α) Επιτάχυνση της διαδικασίας εκπόνησης των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, ενώ θα πρέπει να ενισχυθεί σημαντικά η δυνατότητα συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και να μην εξαντλείται απλά σε μία τυπική δημόσια διαβούλευση. **β)** Ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για την ίδρυση ενός μηχανισμού οικονομικής κάλυψης των απαραίτητων ενεργειών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την τόνωση των οικονομιών της Δυτικής Μακεδονίας και της Μεγαλόπολης, για τον οποίο θα προβλέπονται συγκεκριμένα έσοδα από διάφορες πηγές, ενώ θα μπορεί να διαχειρίζεται και τις προερχόμενες από το ευρωπαϊκό ΤΔΜ χρηματοδοτήσεις.

6. **Κλιματικός νόμος:** Η Ελλάδα στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τάχθηκε στο πλευρό των κρατών που στήριζαν την πιο προοδευτική από τις προτάσεις που είχαν τεθεί προς συζήτηση για τον ευρωπαϊκό κλιματικό στόχο. Η μείωση των εκπομπών κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030 προϋποθέτει δραστικές αλλαγές στην εθνική κλιματική και ενεργειακή νομοθεσία εντός της επόμενης τριετίας.

Πρόταση: Ψήφιση ενός εθνικού κλιματικού νόμου, κατά τα πρότυπα πολλών ευρωπαϊκών κρατών, ο οποίος θα καθιστά νομικά δεσμευτικό τον στόχο επίτευξης της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2040, θα στείλει ένα ξεκάθαρο πολιτικό μήνυμα για την πολιτική βούληση της κυβέρνησης και θα ευθυγραμμίσει την αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας με τις κλιματικές της δεσμεύσεις. Προς αυτή την κατεύθυνση, το WWF Ελλάς επεξεργάζεται ήδη μια σχετική πρόταση νόμου, μέσα από ευρεία διαβούλευση και με δυνατή επιστημονική βάση, που ελπίζουμε να σας φανεί χρήσιμη.

7. **Ενεργειακές κοινότητες:** Με βάση τις αλλαγές που εισήχθησαν με μορφή τροπολογίας στη συζήτηση του νόμου για τη χωροταξία (ν.4759/2020), διατυπώσαμε σοβαρές ενστάσεις και ανησυχίες επί της διαδικασίας (συζήτηση φορέων επί ενός δελτίου τύπου που μάλιστα δεν ίσχυσε) όσο και επί της ουσίας, όσον αφορά στο πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ενεργειακών κοινοτήτων, το οποίο πλέον υπονομεύεται σφόδρα, καθώς δε λαμβάνεται υπόψη ο κοινωνικός και ιδιαίτερος χαρακτήρας των ενεργειακών κοινοτήτων, θέτοντας πλέον το ενδεχόμενο πλήρους απαξίωσης του θεσμού από το 2022 και έπειτα, καθώς τις εντάσσει με όρους αγοράς, ενώ ακόμα εκκρεμεί το ζήτημα της χρηματοδότησης.

Πρόταση: α) Δημιουργία στοχευμένων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως και συνέχιση συγκεκριμένων εξαιρέσεων, υπό συγκεκριμένους όρους (π.χ. για τη συμμετοχή σε σχέση με την εξαίρεση από τις ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών). β) Άμεση επανεξέταση της συγκεκριμένης διάταξης και τη μέριμνα για τη συνέχιση με όρους βιωσιμότητας του πρωτοποριακού στην Ευρώπη θεσμού που εισάγει την έννοια της ενεργειακής δημοκρατίας και της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, καθότι τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων έχουν αυξημένη προστιθέμενη αξία σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ενώ συνάδει με το πνεύμα και το γράμμα των ευρωπαϊκών οδηγιών περί συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία της ενεργειακής μετάβασης.

8. **Δασικοί χάρτες:** Η απόφαση του απερχόμενου Υπουργού τον Ιούλιο 2020 για αυτεπάγγελτη αναμόρφωση και κατάρτιση των δασικών χαρτών κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 48 του ν. 4685/2020 (Α' 92), αφενός συρρικνώνει δραματικά το δασικό κεφάλαιο της χώρας και απομειώνει την προστασία του, και αφετέρου ανατρέπει τη διαδικασία κατάρτισης και κύρωσης των δασικών χαρτών της χώρας.

Πρόταση: Ολοκλήρωση των δασικών χαρτών, με κατάργηση του άρθρου 48 του ν. 4685/2020, κρίση επί της αντισυνταγματικότητας της οποίας εκκρεμεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

9. **Χωροταξία:** Ο χωροταξικός σχεδιασμός, παρότι κρίσιμος για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη, εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα αναποτελεσματικός. Η εφαρμογή του διέπεται από σωρεία προβλημάτων, όπως η ελλιπής διασύνδεση ανάμεσα στα διάφορα εργαλεία και επίπεδά του ή η περιορισμένη σαφήνεια και δεσμευτικότητα των κατευθύνσεών του. Συγχρόνως, ο ρυθμιστικός σχεδιασμός τοπικού επιπέδου καλύπτει ένα μικρό ποσοστό της συνολικής έκτασης της χώρας, ενώ ο σχεδιασμός του θαλάσσιου χώρου, παρά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ενωσιακή νομοθεσία, έχει καθυστερήσει υπέρμετρα.

Πρόταση: Άμεση δρομολόγηση των διαδικασιών σύνταξης των τοπικών χωρικών σχεδίων, επίσπευση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στην αρχή της οικοσυστημικής προσέγγισης και ολοκλήρωση της εκπόνησης των νέων ειδικών χωροταξικών πλαισίων. Απαραίτητο είναι να δοθεί η δέουσα βαρύτητα τόσο στην ενίσχυση της εφαρμοσιμότητας των νέων πλαισίων (σύμφωνα και με τις νέες προβλέψεις του νόμου 4759/2020), όσο και στη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση και την ευρεία και ουσιαστική δημόσια διαβούλευση.

10. **Περιβαλλοντικό ποινικό δίκαιο:** Αν και τα θέματα ποινικού δικαίου δεν είναι πεδίο αρμοδιότητας του ΥΠΕΝ, εντούτοις πρέπει να αποτελέσει δική σας προτεραιότητα η προβολή προς την κυβέρνηση της ανάγκης για αποτελεσματική πάταξη κάθε είδους περιβαλλοντικής παραβατικότητας μέσα από ένα πλέγμα αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου και αποτρεπτικών ποινών και κυρώσεων.

Πρόταση: Αυστηροποίηση του περιβαλλοντικού ποινικού δικαίου για την αποτροπή και καταστολή των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, με έμφαση στη βιομηχανική ρύπανση, στην παραβίαση των ορίων εκπομπών και των προτύπων ποιότητας περιβάλλοντος, στον τομέα των αποβλήτων, της αυθαίρετης δόμησης και των εγκλημάτων κατά της βιοποικιλότητας (λαθροθηρία, παράνομη αλιεία, καταστροφή/υποβάθμιση οικοτόπων, παράνομο εμπόριο ειδών).

11. **Περιβαλλοντική επιθεώρηση:** Ο έλεγχος της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και η αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας είναι κρίσιμος θεσμός για τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, αλλά και θεμελιώδες στοιχείο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας. Η αποτελεσματική πάταξη της περιβαλλοντικής παραβατικότητας προσφέρει ισονομία και χρηστή διοίκηση, αλλά και βεβαίως ενίσχυση της εφαρμογής του περιβαλλοντικού δικαίου της ΕΕ, οι παραβιάσεις του οποίου σε πολλές περιπτώσεις έχουν αποτέλεσμα την επιβολή χρηματικών ποινών και κυρώσεων και βεβαίως τον διεθνή διασυρμό της Ελλάδας ως χώρας ανομίας και ανισοτήτων έναντι του νόμου.

Πρόταση: Δημιουργία Ανεξάρτητης Αρχής, κατ' εφαρμογή της σύστασης της Επιτροπής Πισσαριδίδη. Συγκεκριμένα, στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία *“προτείνεται η Επιθεώρηση Περιβάλλοντος (που ονομάζεται, πλέον, Σώμα Επιθεωρητών και Ελεγκτών Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας) να μην υπάγεται πλέον στο ΥΠΕΝ αλλά να καταστεί Ανεξάρτητη Αρχή, στην οποία να υπαχθούν και οι περιφερειακές υπηρεσίες επιθεώρησης”*.

12. **Αστικά (και μη) απόβλητα:** Σήμερα η Ελλάδα βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι όσον αφορά στη διαχείριση των πλαστικών και μη απορριμμάτων της. Η στρατηγική που υιοθέτησε η ΕΕ για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, απαιτεί από όλα τα κράτη μέλη, άρα κι από την Ελλάδα, να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο παραγωγής, διαχείρισης και ανακύκλωσης των πλαστικών. Αντίστοιχα, η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο των οδηγιών της ΕΕ για τα πλαστικά και γενικότερα για τα στερεά απόβλητα θα πρέπει να είναι φιλόδοξη και τολμηρή, έτσι ώστε να καμφθούν δυστοκίες και προβλήματα πολλών ετών.

Πρόταση: Διαχείριση των αστικών (και μη) αποβλήτων με αποκλειστική έμφαση στα ανώτερα στάδια της ιεραρχίας διαχείρισης αποβλήτων (πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση) και αποφυγή των επενδύσεων σε καύση και μονάδες επεξεργασίας σύμμεικτων που θα υπονομεύσουν την πορεία της χώρας προς την κυκλική οικονομία. Λαμβάνοντας υπόψη τις χαμηλές επιδόσεις της Ελλάδας, απαιτούνται ριζικές αλλαγές και σύγκρουση με παγιωμένα συμφέροντα που λυμαίνονται τον χώρο. Μεταξύ των μέτρων, που απαιτείται η άμεση εφαρμογή τους, περιλαμβάνονται το “Πληρώνω Όσο Πετάω”, η θέσπιση υψηλού τέλους ταφής, η αναδιάρθρωση της διευρυμένης ευθύνης παραγωγού με απαίτηση για χωριστή συλλογή και χρήση σύγχρονων οικονομικών εργαλείων, η δημιουργία μηχανισμού διαφάνειας και λογοδοσίας των εμπλεκόμενων στα διάφορα στάδια της διαχείρισης αποβλήτων.